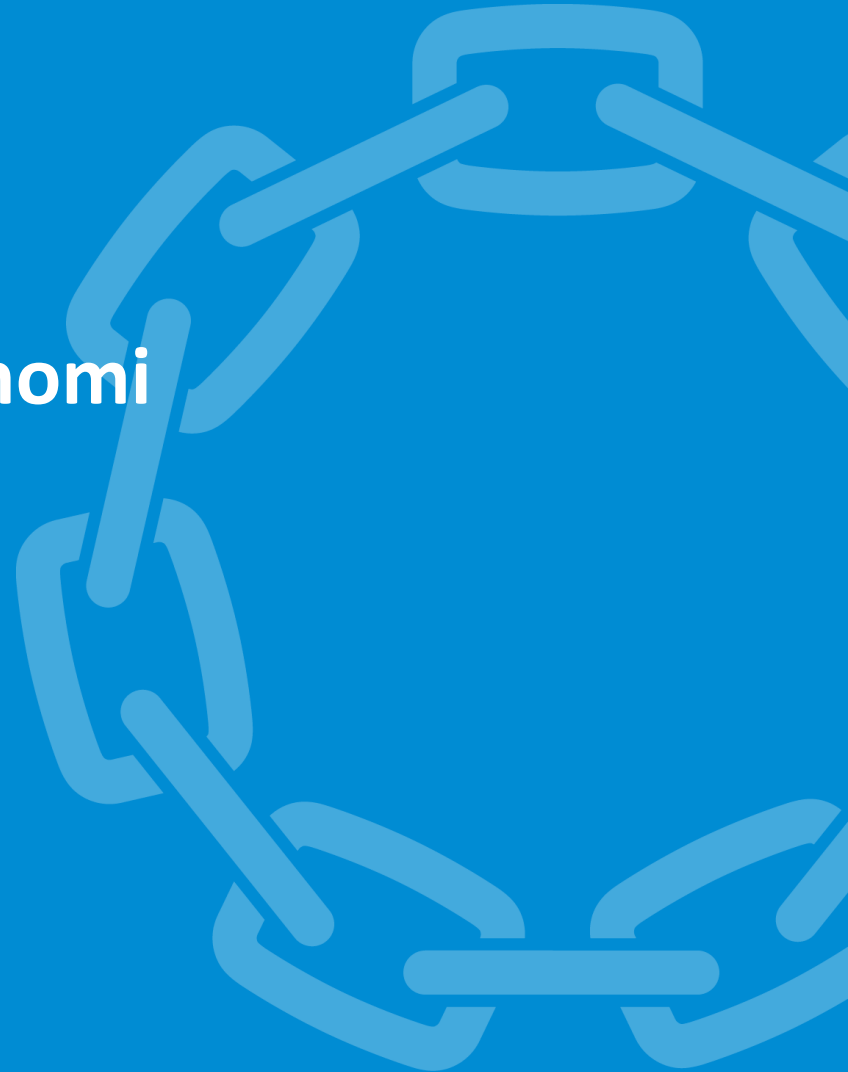

Kommuneøkonomi

Hvordan bruke de økonomiske verktøyene?

- Økonomiplan
- Årsbudsjett
- Årsregnskap og årsberetning
- Finansforvaltning

Årsberetningen og årsregnskapet er to av de viktigste hjelpemidlene dere har når neste års budsjett skal legges.

Kommunesektorens inntekter er mer enn 500 mrd kroner

Kommunenes inntekter:

- Skatteinntekter fra egne innbyggere
- Statlige overføringer
 - rammetilskudd
 - øremerkede tilskudd
- Gebyrer, avgifter eller brukerbetalinger fastsatt av kommunen
- Kommunene kan ta eiendomsskatt, og enkelte kommuner har betydelige inntekter fra kraftverk

Kommunebudsjettet (og regnskapet) består av

Driftsbudsjett

1. Alle løpende inntekter og innbetalinger i året.
2. Løpende inntekter og innbetalinger avsatt i tidligere budsjettperioder som planlegges anvendt i årsbudsjettet.
3. Anvendelsen (bruken) av midler som er nevnt i punkt 1 og 2.
4. Det inngår også avskrivninger uten resultat effekt

Investeringsbudsjettet

1. Bruk av lånemidler.
2. Inntekter og innbetalinger knyttet til investeringsprosjekter
3. Øvrige inntekter og innbetalinger som ikke er løpende.
4. Tidligere avsatte innbetalinger.
5. Rammer for utlån, forskuttering og tiltak av investeringsmessig karakter dekkes inn ved inntekter som nevnt under punkt 1-4.

Driftsmidler kan overføres til investeringsregnskapet, men ikke motsatt

Økonomiplanen

- Vedtas årlig og er rullerende over minst 4 år
- Omfatter hele kommunens virksomhet og gir en realistisk ramme for inntekter og utgifter med prioritering av oppgaver
- Satt opp oversiktlig med alle årene i balanse
- Fremmes av formannskapet og legges ut til alminnelig ettersyn minst 14 dager før politisk behandling

Årsbudsjettet

- Må vedtas før årsskiftet og legges ut til ettersyn minst 14 dager før behandling i kommunestyret
- Skal være realistisk med forventede utgifter og inntekter
- Oversiktlig med drifts- og investeringsdel
- Driftsresultatet skal minst dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger
- Skjer det endringer av betydning i løpet av budsjettåret, skal det revideres

Årsregnskapet

- Skal vise kommunens faktiske utgifter og inntekter og skal avlegges innen 15. februar året etter
- Alle inntekter og utgifter skal med og det behandles og vedtas av kommunestyret etter innstilling fra formannskapet
 - Vedta disponering av overskudd eller inndekning av underskudd
 - Årsrapporten som følger regnskapet skal informere om kommunens økonomiske situasjon.

Årsberetningen

- Forhold som er viktige for å bedømme kommunens økonomiske stilling og resultatet
- Iverksatte og planlagte tiltak for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard
- Tilstanden når det gjelder likestilling
- Iverksatte og planlagte tiltak for å fremme formålene i diskriminerings- og tilgjengelighetslovgivningen

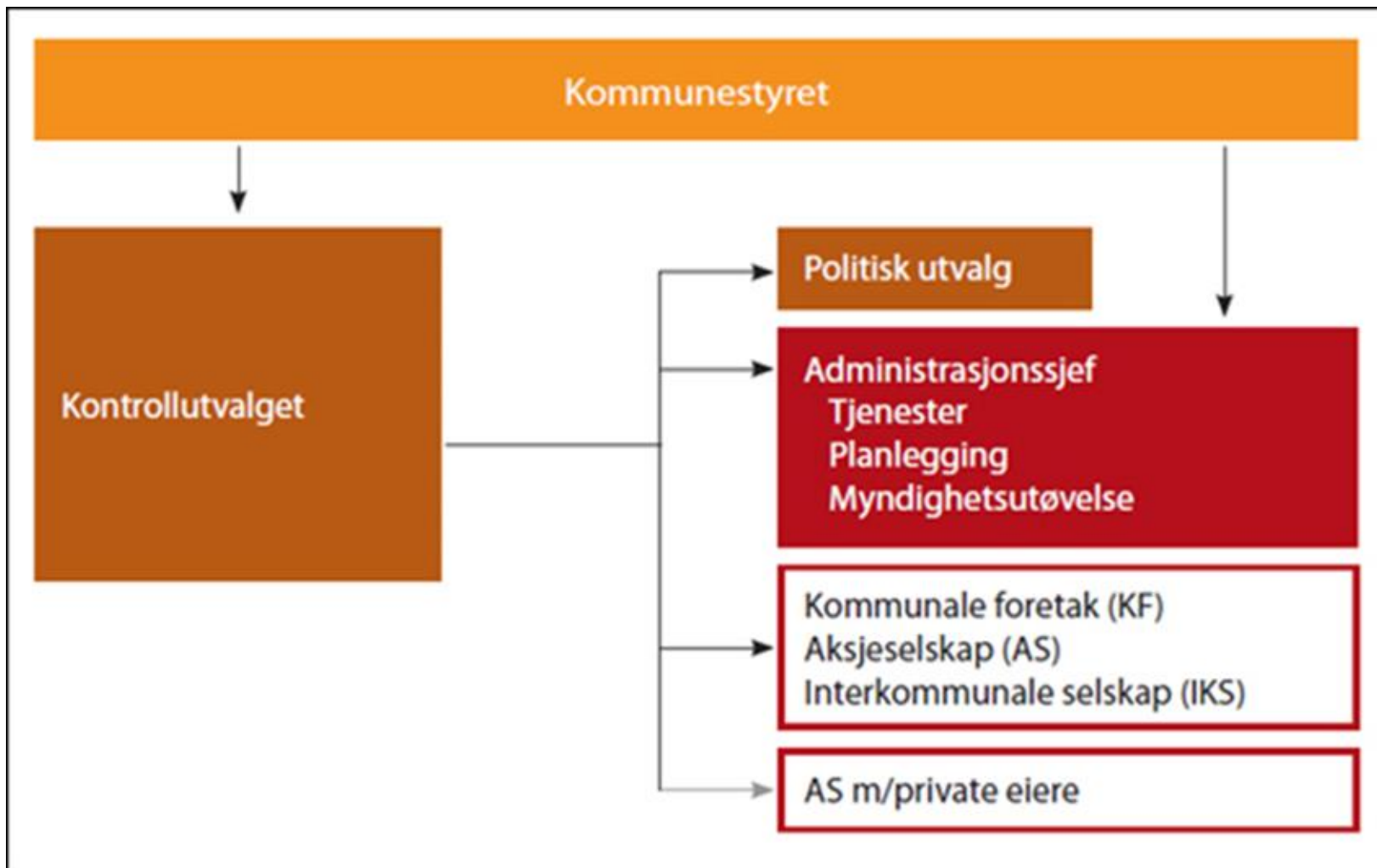
Finansforvaltningen

- Kommunens eller fylkeskommunens ansvar å ha klare regler
- Krav om rapportering
- I samsvar med egen kunnskap om finansene

Noen råd for en god budsjettprosess:

- Vedta et årshjul som viser når de ulike økonomisakene skal behandles, og hvordan de henger sammen. Gjennom årshjulet blir økonomiarbeidet forutsigbart, og det legger grunnlaget for gode prosesser.
- Forstår du hva som står i dokumentene? Gjør du ikke det, er du ikke den eneste. Be om forklaringer og at innholdet gjøres forståelig.
- Se årsmeldingen, regnskapet og budsjettet/økonomiplanen i sammenheng. Også delegeringsreglementets bestemmelser kan være aktuelle.
- Følg med på hvordan det går i forhold til det vedtatte budsjettet. Hvor ofte trenger dere rapporter om status?
- Bli enige om faste rutiner for eventuelle budsjettjusteringer.
- Når fjorårets regnskap er til behandling, kan det være naturlig å legge inn føringer for neste års budsjett.
- Vurder om dere kan samle saker som har konsekvenser for budsjettet til noen få kommunestyre- eller fylkestingsmøter i året. Slik kan dere se flere saker i sammenheng og få bedre prioriteringer innenfor handlingsrommet. Dette kan også vedtas i kommunens/fylkeskommunens økonomireglement.
- Det er nyttig å vedta politiske føringer tidlig i prosessen.

TIL DISKUSJON OG REFLEKSJON

- Hva innebærer standardene på godt lokaldemokrati i praksis? Hvilke tiltak og aktiviteter kan du som folkevalgt selv bidra til?
- Innbyggerne i Norge har høy tillit til de folkevalgte. Åpenhet er et viktig tiltak for å opprettholde denne høye tilliten. Hvordan kan dere innrette det politiske arbeidet slik at alle har innsyn i politikikutviklingen?
- Diskuter hvordan dere ønsker å utøve rollene som folkevalgte, og hvilken organisering som da passer best?
- Hvilke planer og strategier skal opp til behandling i kommunestyret eller i fylkestinget det kommende året? Diskuter hvordan løsningene på lokalsamfunnets utfordringer og dine valgkampsaker kan passes inn i disse.
- Når et nytt kommunestyre eller fylkesting er valgt, skal dere etter kommuneloven i løpet av det første kalenderåret vedta hvem som skal innstille i sakene som legges fram for de folkevalgte organene. Hvilke organer eller funksjoner (ordfører, saksordfører, rådmannen) ønsker dere skal ha denne retten?
- Kommunenes anskaffelser gir mulighet til å utvikle nye tjenester og produkter. Hvordan kan dere bruke anskaffelser som et strategisk politisk verktøy?
- Hvordan kan dere bruke resultatene fra arbeid med egenkontroll, revisjon og statlige tilsyn til å forbedre og utvikle egne virksomheter?
- Hva legger du i god møtekultur og god møteledelse?
- Hva mener du er en god omtaleform i kommunestyret eller i fylkestinget?
- Hvordan kan de politiske diskusjonene best tas i de åpne møtene og ikke bare i gruppemøtene?
- Hvordan kan dere legge til rette slik at alle i kommunestyret eller fylkestinget blir inkludert?